

השפעת מועד שתילה וגודל שתיל על פוטנציאל היבול ומועד קטיף בצ'רי אשכולות

זיוה גלעד. אחיעם מאיר – מו"פ בקעת הירדן
דויד סילברמן, תמר אלון – שה"מ, מחוז העמקים, משרד החקלאות
נעמה אביב – מועצת הצמחים

תקציר

תקופת שיווק העגבניות ליצוא קצרה, מנובמבר ועד מרץ. החקלאים נוהגים לשתול החל מספטמבר, בתקופה חמה שאינה מתאימה לחנטה (טמפי' אויר ממוצעת מעל 35 מ"צ). השתילה בתקופה זו בעייתית משום שתנאי חנטה מתאימים לפירות ראויים ליצוא מופיעים החל מאמצע אוקטובר מטרת הניסוי : בחינת אפשרות לשתילה מאוחרת של צמחי עגבנייה בוגרים אשר קיבלו אינדוקציה לחנטה במשתלה בתנאי אקלים קרירים, קבלת רצף חנטה של פירות איכותיים והפחתה בהוצאות הגידול. טיפולים : 1. ביקורת – שתיל רגיל שתילה 25/9/08 , 2. שתיל מאשקלון, שתילה 8/10. 3. שתיל בן 30 יום – זריעה באשקלון + מעבר לסוסיא שתילת 8/10. 4. שתיל בן 45 יום - זריעה באשקלון + מעבר לסוסיא שתילת 8/10. 5. שתיל בן 60 יום - זריעה באשקלון + מעבר לסוסיא שתילת 8/10. תוצאות - התחלת קטיף הייתה בתחילת ינואר, מטיפול הביקורת נקטף יבול גבוה יותר מאשר בטיפולים האחרים (מובהק). כלומר לא הצלחנו להקדים את הקטיף ולהשיג יבול גבוה יותר בטכניקה שנבדקה.

מבוא

תקופת שיווק העגבניות ליצוא קצרה, מנובמבר ועד מרץ. החקלאים נוהגים לשתול החל מספטמבר, בתקופה חמה שאינה מתאימה לחנטה (טמפי' אויר ממוצעת מעל 35 מ"צ). השתילה בתקופה זו בעייתית משום שתנאי חנטה מתאימים לפירות ראויים ליצוא מופיעים החל מאמצע אוקטובר, בשתילה מוקדמת החנטה בעייתית והצמחים חשופים למזיקים שונים ובעיקר לכנימת עש הטבק מעבירת הוירוס ולאקריות הפעילות מאוד בתקופה זו. בממשק האורגני אין אפשרות לרסס בהורמונים ומרבית השטחים (גם הקונבנציונליים) אינם מאובזרים באמצעי צינון.

בעונת שיווק קצרה זו היבול ליצוא נמוך והרווחיות הולכת וקטנה מידי שנה. שתילת תחילת ספטמבר מהווה מגבלה משום שתנאי טמפרטורה יום ולילה מקשים על החנטה ועל שמירת אשכול עגבניות הראוי לשיווק. לחקלאים האורגניים אסור להשתמש בריסוס חומרי צמיחה לשיפור החנטה וחנטה טובה מתקבלת רק מתחילת אמצע אוקטובר. הפירות החונטים מוקדם אינם ראויים לשיווק כאשכול ולכן תחילת שיווק אשכול איכותי מתחילה מאוחר יותר בהשוואה לחקלאים, המגדלים בשיטת הגדול הרגילה, ומרססים חומרי צמיחה לשיפור החנטה.

בקיץ 2006/7 הוחל בפרויקט שמטרתו הקדמת השתילות בשבר הסורי-אפריקני ובו נלמד כי רק במבנה מצונן פיסית באמצעות מזרון לח ניתן להקדים את השתילה. לאור ממצא זה הוחלט לבחון אפשרות לשתילה מאוחרת של צמחי עגבנייה בוגרים אשר קיבלו אינדוקציה לחנטה במשתלה בתנאי אקלים קרירים, קבלת רצף חנטה של פירות איכותיים והפחתה בהוצאות הגידול.

מבנה חממה רוחב מפתח 9 מ'. כסוי בפלסטיק בכל מהלך הגידול.

זן – 1335 מורכב על כנת רזיסטאר

טיפולים :

1. ביקורת – שתיל רגיל שתילה 25/9/08
 2. שתיל מאשקלון, שתילה 8/10.
 3. שתיל בן 30 יום – זריעה באשקלון + מעבר לסוסיא שתילת 8.10.
 4. שתיל בן 45 יום - זריעה באשקלון + מעבר לסוסיא שתילת 8.10.
 5. שתיל בן 60 יום - זריעה באשקלון+ מעבר לסוסיא שתילת 8.10.
- שתילה כל 60 ס"מ, הועלו 4 ענפים לשתיל.
 כל טיפול 32 מ' בארבע חזרות.
 מדדים לבדיקה – קצב גידול, קטיף ומיון לפי איכויות.
 הכנסת דבורים 2/11/08

תוצאות

*ביום השתילה שתילים בוגרים היו מעט ארוכים יותר, לא נצפו תפרחות עם פרחים חונטים.
 ב- 3/12/08 בוצעה בדיקת מצב חנטה של פרחים בתפרחת ראשונה. בטיפול הביקורת נצפתה חנטה מלאה לעומת זאת בטיפולים האחרים רמת החנטה היתה נמוכה ביותר מרמה של ללא חנטה בכלל עד מקסימום 30% מהפרחים שחנטו בתפרחת. (טבלה 1)

טבלה 1 : הקשר בין הטיפולים למצב חנטה בתפרחת ראשונה

מצב תפרחת ראשונה		גובה תפרחת ראשונה ס"מ	מס' עלים עד תפרחת ראשונה	טיפול
% תפרחות עם שני פרחים ומעלה שחנטו	% תפרחות שלא חנטו			
100	100	39.2	7.5	1
	100	21.6	3.6	2
	100	19.7	3.8	3
34	66	31.7	4.9	4
27	73	31.6	4.8	5

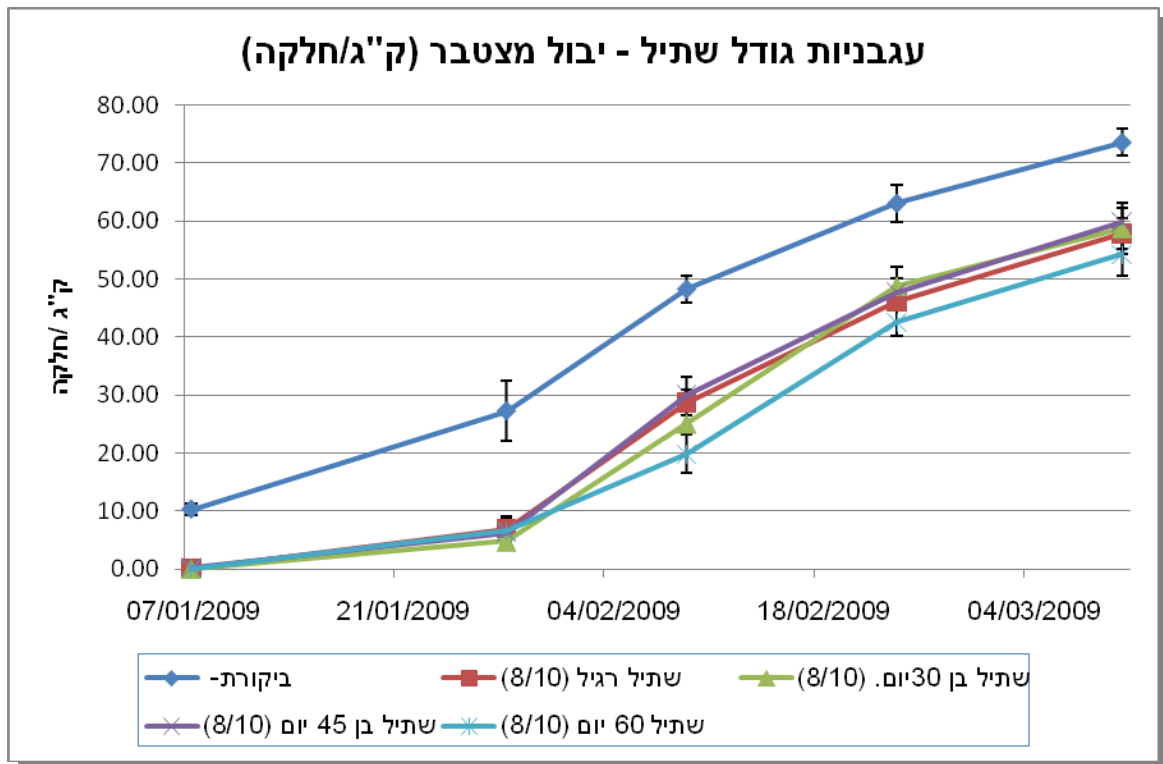
ב- 7/1/09 החל קטיף בחלקת הניסוי, בקטיף הראשון נקטף פרי ראוי ליצוא רק מטיפול 1, מהטיפולים האחרים נקטפו עגבניות בודדות ולא באשכול. חלקת הניסוי נקטפה אחת לשבועיים, בוצע מעקב קטיף עד 10/3 נמצא הבדל מובהק בפוטנציאל היבול בין טיפול 1 לטיפולים האחרים. (טבלה 2, איור 1)

טבלה 2: השפעת הטיפול על סה"כ יבול העגבניות ועל סה"כ יבול ליצוא.

טיפול	סה"כ יבול לחלקה עד 10/3 ג' / חלקה	יצוא ג' / לחלקה
1	73568 a	62130 a
2	57840 b	49478 b
3	58745 b	47876 b
4	59866 b	51410 b
5	54221 b	45573 b

*אותיות שונות בטור מצביעות על הבדל מובהק ברמה של 5%

איור 1: השפעת הטיפול על סה"כ יבול (מצטבר)

סכום

מערך הטיפולים לא תרם להקדמת קטיף, לתוספת יבול או לשיפור בכמויות היבול ליצוא.